

Sygn. akt: I C 313/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca:	SSO Katarzyna Banko
Protokolant:	Julia Piątek

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2014 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa M. J.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w G.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda M. J. na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Katarzyna Banko

Sygn. akt I C 313/13

UZASADNIENIE

Powód M. J. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Aresztu Śledczego w G. kwoty 130.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia oraz o zasądzenie na rzecz Aresztu Śledczego w G. Funduszu Postpenitencjarnego tytułem darowizny w kwocie 100.000,00 zł.

Uzasadniając swe stanowisko powód wskazał, że w okresie odbywania kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w G. przebywał w celach, w których powierzchnia życiowa przypadająca na jedną osobę osadzoną była mniejsza niż 3 m². Powód podał, że do powierzchni celi, w której przebywał nie powinno zaliczać się powierzchni przeznaczony na kącik sanitarny. Powód zwrócił uwagę na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wskazującego, że nadmierne zagęszczenie w celi może samo w sobie być kwalifikowane jako niehumanitarne traktowanie. Powód przebywał w przeludnionych celach przez całą dobę, nie miał możliwości swobodnego wykonywania codziennych czynności. W okresie od grudnia 2010r. do 20 maja 2011r. wielokrotnie bez uzasadnienia był przenoszony między celami. Wielokrotne przenosiny wpłynęły na poziom cierpienia powoda co odbiło się na jego psychice i osobowości. Pomieszczenia sanitarne nie spełniały wyznaczonych norm, nie były higieniczne, ani nie pozwalały na zachowanie intymności. Pozwany miał możliwość skorzystania z łaźni raz w tygodniu, co było dla niego poniżające. W Areszcie Śledczym w G. nie było dostępu do ciepłej wody przez cały okres pobytu powoda w nim. W okresie letnim cele nie były wietrzone, temperatura przekraczała 30 °C. Poza dziurą w ścianie o wielkości 15 na 13 cm nie

było instalacji wentylacyjnej. Dostarczane przez administrację środki czystości były niskiej jakości, zaś ich ilość była niewystarczająca. Nie odbywały się zajęcia kulturalno – oświatowe. Powierzchnia do spacerów była zbyt mała. Powyższe okoliczności spowodowały naruszenie dóbr osobistych powoda. Przebywanie w przeludnionych celach nie pozwala na zachowanie podstawowych zasad higieny i przez to rodzi obawy zarażenia się wirusem HIV i HCV. Obywanie kary we wskazanych warunkach pozbawiło powoda możliwości zachowania jakiegokolwiek prywatności, co sprzyjało również nękanii ze strony współosadzonych. Powód wskazał, że doszło do naruszenia jego podmiotowego prawa do humanitarnego traktowania. Przebywanie w przeludnionej celi spowodowało cierpienie fizyczne i psychiczne, a za tym straty moralne.

Pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Aresztu Śledczego w G. wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska strona pozwana wskazała, że powództwo jest całkowicie bezzasadne i nie zasługuje na uwzględnienie. Pozwany zgłosił zarzut przedawnienia roszczeń powoda dotyczących osadzenia w Areszcie Śledczym w G. w całości w zakresie, w którym dotyczą one okresu poprzedzającego 3 lata przed dniem wniesienia pozwu. Powództwo obejmuje roszczenie z czynu niedozwolonego i w tym zakresie podlega regułom przedawnienia wskazanym w art. 442¹ § 1 k.c. Pozwany wskazał, że celem skutecznego dochodzenia zadośćuczynienia należy wykazać bezprawność działania/zaniechania sprawcy. Powód nie wykazał żadnej z przesłanek warunkujących przyznanie dochodzonego roszczenia, ani nie udowodnił żadnego ze swoich zarzutów. Powód przebywał w trakcie swego pobytu w Areszcie Śledczym w G. w celach, w których była zapewniona powierzchnia określona w art. 110 § 2 kkw. Zmiany cel zawsze odbywały się z uwzględnieniem bieżących potrzeb penitencjarnych i znajdowały swe uzasadnienie w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, stanowiącego, że w razie potrzeby skazany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zamieszkuje, do innej takiej celi. Cele, w których przebywał powód są wyposażone w odpowiedni sprzęt kwaterekowy zgodny z wymogami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych zapewniający osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza, odpowiednie oświetlenie, jak również odpowiednią do pory roku temperaturę. Powód miał możliwość skorzystania co najmniej raz w tygodniu z kąpieli w łaźni co zostało uregulowane w § 30 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, ponadto w celi montowane są na prośbę osadzonych suszarki do suszenia prania, zaś w każdej celi są miski, do których osadzeni mogą wlewać podgrzaną wodę celem utrzymania higieny osobistej. Środki czystości są wydawane osadzonym zgodnie z art. 111 § 1 kkw oraz rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Zgodnie z art. 116 § 1 kkw na samych osadzonych spoczywa obowiązek przestrzegania higieny osobistej i czystości pomieszczeń, w których przebywają. Pole spacerowe muszą posiadać zabezpieczenia techniczno-ochronne w celu zapewnienia bezpieczeństwa osadzonym, areszt śledczy dysponuje 8 polami spacerowymi. Podczas pobytu w areszcie powód miał możliwość uczestnictwa w zajęciach kulturalno-oświatowych. Podczas odbywania kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w G. powodowi zapewniono warunki izolacji penitencjarnej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Prawomocnie orzeczona kara bezwzględnego pozbawienia wolności, jak i jej warunki odbywania są naturalną konsekwencją przestępczej przeszłości powoda, stanowiąc element polityki karnej w postaci prewencji indywidualnej. Ponadto powód w żaden sposób nie uzasadnił wysokości żądanego zadośćuczynienia oraz kwoty jaka miała być przekazana na rzecz Funduszu Postpenitencjarnego.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód M. J. przebywał w Areszcie Śledczym w G. w następujących okresach:

- 8 maja 2004r. – 19 maja 2004r.,

- 17 marca 2005r. – 3 lutego 2006r.,
- 5 kwietnia 2006r. – 26 czerwca 2007r.,
- 29 listopada 2010r. – 7 grudnia 2011r.,
- 11 kwietnia 2012r. – 10 maja 2012r.

Od 2 grudnia 2010r. powód przebywał w następujących celach jednostki:

- cela nr (...) w okresie od 2 grudnia 2010r. do 14 stycznia 2011r. – cela pięćoosobowa o powierzchni 16,38 m²:

- w okresie od 2 grudnia 2010r. do 3 grudnia 2010r. w celi przebywały 4 osoby,
- w okresie od 4 grudnia 2010r. do 6 grudnia 2010r. w celi przebywały 3 osoby,
- w okresie od 6 grudnia 2010r. do 14 stycznia 2011r. w celi przebywały 4 osoby;

- cela nr (...) w okresie od 14 stycznia 2011r. do 21 lutego 2011r. – cela pięćoosobowa o powierzchni 15,59 m²:

- w okresie od 14 stycznia 2011r. do 19 stycznia 2011r. w celi przebywało 5 osób,
- w okresie od 19 stycznia 2011r. do 20 stycznia 2011r. w celi przebywały 3 osoby,
- w okresie od 20 stycznia 2011r. do 21 stycznia 2011r. w celi przebywały 2 osoby,
- w okresie od 21 stycznia 2011r. do 22 stycznia 2011r. w celi przebywały 3 osoby,
- w okresie od 22 stycznia 2011r. do 25 stycznia 2011r. w celi przebywały 4 osoby,
- w okresie od 25 stycznia 2011r. do 26 stycznia 2011r. w celi przebywały 3 osoby,
- w okresie od 26 stycznia 2011r. do 2 lutego 2011r. w celi przebywały 4 osoby,
- w okresie od 2 lutego 2011r. do 4 lutego 2011r. w celi przebywało 5 osób,
- w okresie od 4 lutego 2011r. do 11 lutego 2011r. w celi przebywały 4 osoby,
- w okresie od 11 lutego 2011r. do 18 lutego 2011r. w celi przebywało 5 osób,
- w okresie od 18 lutego 2011r. do 21 lutego 2011r. w celi przebywały 4 osoby;

- cela nr (...) w okresie od 21 lutego 2011r. do 28 lutego 2011r. – cela dwuosobowa o powierzchni 6,21 m² – w tym okresie w celi przebywały 2 osoby;

- cela nr (...) w okresie od 28 lutego 2011r. do 18 marca 2011r. – cela dwuosobowa o powierzchni 6,05 m² – w tym okresie w celi przebywały 2 osoby;

- cela nr (...) w okresie od 18 marca 2011r. do 13 kwietnia 2011r. – cela czteroosobowa o powierzchni 12,30 m² – w tym okresie w celi przebywały 4 osoby;

- cela nr (...) w okresie od 13 kwietnia 2011r. do 19 kwietnia 2011r. – cela pięćoosobowa o powierzchni 15,59 m²:

- w okresie od 13 kwietnia 2011r. do 15 kwietnia 2011r. w celi przebywało 5 osób,

- w okresie od 15 kwietnia 2011r. do 18 kwietnia 2011r. w celi przebywały 4 osoby,
 - w okresie od 18 kwietnia 2011r. do 19 kwietnia 2011r. w celi przebywały 3 osoby;
- cela nr (...) w okresie od 19 kwietnia 2011r. do 20 kwietnia 2011r. – cela czteroosobowa o powierzchni 13,64 m² – w tym okresie w celi przebywały 3 osoby;
- cela nr (...) w okresie od 20 kwietnia 2011r. do 22 kwietnia 2011r. – cela pięcioosobowa o powierzchni 15,04 m² – w tym okresie w celi przebywało 5 osób;
- cela nr (...) w okresie od 22 kwietnia 2011r. do 28 kwietnia 2011r. – cela dwuosobowa o powierzchni 6,23 m² – w tym okresie w celi przebywały 2 osoby;
- cela nr (...) w okresie od 28 kwietnia 2011r. do 20 maja 2011r. – cela pięcioosobowa o powierzchni 17,05 m²:
- w okresie od 28 kwietnia 2011r. do 29 kwietnia 2011r. w celi przebywały 4 osoby,
 - w okresie od 29 kwietnia 2011r. do 4 maja 2011r. w celi przebywało 5 osób,
 - w okresie od 4 maja 2011r. do 12 maja 2011r. w celi przebywały 4 osoby,
 - w okresie od 12 maja 2011r. do 18 maja 2011r. w celi przebywało 5 osób,
 - w okresie od 18 maja 2011r. do 19 maja 2011r. w celi przebywały 4 osoby,
 - w okresie od 19 maja 2011r. do 20 maja 2011r. w celi przebywało 5 osób;
- cela nr (...) w okresie od 20 maja 2011r. do 7 grudnia 2011r. – cela sześćosobowa o powierzchni 19,05 m²:
- w okresie od 20 maja 2011r. do 26 maja 2011r. w celi przebywało 6 osób,
 - w okresie od 26 maja 2011r. do 27 maja 2011r. w celi przebywało 5 osób,
 - w okresie od 27 maja 2011r. do 17 sierpnia 2011r. w celi przebywało 6 osób,
 - w okresie od 17 sierpnia 2011r. do 29 sierpnia 2011r. w celi przebywało 5 osób,
 - w okresie od 29 sierpnia 2011r. do 6 grudnia 2011r. w celi przebywało 6 osób,
 - w okresie od 6 grudnia 2011r. do 7 grudnia 2011r. w celi przebywało 5 osób;
- cela nr (...) w okresie od 11 kwietnia 2012r. do 10 maja 2012r. – cela dwuosobowa o powierzchni 6,19 m²:
- w okresie od 11 kwietnia 2012r. do 18 kwietnia 2012r. w celi przebywało 6 osób,
 - w okresie od 18 kwietnia 2012r. do 23 kwietnia 2012r. w celi przebywało 5 osób,
 - w okresie od 23 kwietnia 2012r. do 9 maja 2012r. w celi przebywało 6 osób,
 - w okresie od 9 maja 2012r. do 10 maja 2012r. w celi przebywało 5 osób.

Zmiany cel osadzenia powoda były podyktowane przyczynami z wynikającymi z funkcjonowania aresztu śledczego. Wiązało się to częstymi zmianami odnośnie liczby osadzonych w areszcie oraz potrzebami odpowiedniego doboru

składu osobowego cel z uwzględnieniem m.in. osób palących, osób skazanych, osób tymczasowo aresztowanych, osób pierwszy raz osadzonych, czynników charakterologicznych itp.

W trakcie pobytu powoda w areszcie miał on dostęp zajęć na świetlicy, mógł uczestniczyć w konkursach radiowęzła, kółkach zainteresowań, konkursach literackich i plastycznych można brać udział w redagowaniu gazety zakładowej. Do redagowania gazetki mógł dołączyć się każdy osadzony. W areszcie działa kółko teatralne – od początku września do grudnia trwają próby, zaś od stycznia są wystawiane przedstawienia. Próby odbywają się 3-4 razy w tygodniu. Powód nie korzystał z tego kółka i nie był tymi zajęciami zainteresowany. Powód korzystał z biblioteki oraz uczestniczył w konkursach, które były organizowane przez radiowęzeł w areszcie.

W areszcie odbywały się spotkania z ciekawymi ludźmi – aktorami, dziennikarzami, piłkarzami. Warunkiem uczestnictwa w spotkaniu było zapisanie się na nie.

Osadzeni mogą korzystać z posług religijnych – dwa razy w tygodniu odbywają się spotkania z katechetami, dwa razy w tygodniu spotkania z księdzem; ponadto odbywają się 2 msze święte w niedzielę, rekolekcje 4 razy w roku, prócz tego osadzeni mają możliwość korzystania z posług kościoła świadków Jehowy, kościoła adwentystów dnia siódmego oraz kościoła zielonoświątkowców.

Każda cela jest wyposażona w jedno łóżko dla osadzonego, jeden taboret, jeden stolik na dwóch więźniów, lub jeden duży stół na czterech więźniów; jedną szafę lub jedną dużą szafę na czterech więźniów; półkę na telewizor, półkę na środki czystości, wieszak, jeśli jest takie zapotrzebowanie suszarkę, zmiotkę, szufelkę, wiadro na śmieci, miskę, szczotkę do wc, lusterko. W większości cel jest oświetlenie jarzeniowe spełniające normy 200 luksów w miejscu do czytania oraz 100 luksów w pozostałej części celi. Kąćki sanitarne w celach są zabudowane do wysokości 1,85 m i mają zamykane drzwi.

Jeśli chodzi o wentylację, to są dwa otwory w celi, które mają zapewnić cyrkulację powietrza, ponadto jest możliwość otwarcia okna. Powód miał dostęp do ciepłej wody raz w tygodniu, zaś w celach jest dostęp do zimnej wody. Osadzeni mogą korzystać z własnego telewizora i radia za zgodą dyrektora placówki.

W trakcie osadzenia w Areszcie Śledczym w G. powód otrzymywał raz na miesiąc środki higieny osobistej: pastę do zębów, papier toaletowy, krem do golenia, nożyk do golenia, jedno mydło, 200 g proszku od prania, raz na pół roku szczoteczkę do zębów. W przypadku wyczerpania środków, powód mógł dokupić środki lub napisać wniosek o zapomogę na ich zakup. Osadzony otrzymał raz pościel i ręczniki, po czym pościel była wymieniana co 2 tygodnie, zaś ręczniki co tydzień. W trakcie pobytu w placówce powód miał możliwość leczenia każdego schorzenia. W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w G. powód nie chorował.

W areszcie jest 8 pól spacerowych. Powód codziennie mógł przez jedną godzinę korzystać ze spaceru. Kierownik ochrony zawsze przygotowuje plan spaceru na godziny od 8.00 do 15.00 Spaceru odbywały się w grupach od 15 do 20 osadzonych.

W areszcie cały czas są przeprowadzane remonty cel, które są malowane. Remontowane są kąćki sanitarne, ostatnio remontowana jest wentylacja. Stan czystości celi przeważnie zależy od samych osadzonych. Często sami osadzeni dewastują cele.

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił na podstawie następujących dowodów: notatki służbowej z dnia 10 stycznia 2014 r. (k. 44-46); zeznań świadków: A. H. (k. 136), M. G. (zapis w formie audio-wideo, k. 149), A. S. (zapis w formie audio-wideo, k. 149) oraz przesłuchania stron ograniczonego do przesłuchania powoda (k. 137).

Dowód z dokumentu został sporządzony przez uprawnioną osobę, w granicach jej kompetencji, a zatem był w pełni wiarygodny. Zauważyć jednak należy, że w notatce z dnia 10 stycznia 2014r. znalazła się pewna nieścisłość, gdyż cela nr 215, o powierzchni 19,01 m² jest celą sześciuosobową, natomiast w opisie okresu od 11 kwietnia 2012r. do 10 maja 2012r. podano, że cela ta jest dwuosobowa.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków M. G. i A. S. dotyczących warunków w jakich powód odbywał karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w G., ich zeznania są spójne i w pełni korelują z dokumentem przedłożonym przez stronę pozwaną. Sąd częściowo dał wiarę zeznaniom świadka A. H.. Powołany przez powoda świadek potwierdził fakt przebywania wraz z nim w celach pozwanej jednostki, jednak jego dalsze zeznania nie znajdują odzwierciedlenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Zeznaniom powoda M. J. Sąd dał im wiarę w zakresie w jakim korelują z przedłożonym dokumentem, natomiast Sąd nie dał im wiary odnośnie warunków panujących w jednostce pozwanego, gdyż nie znajdują potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym.

Sąd zważył, co następuje:

W ustalonym stanie faktycznym powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Prawidłowe rozpoznanie roszczenia o ochronę dóbr osobistych wymaga przede wszystkim ustalenia i dokonania oceny czy i jakie dobro osobiste żądającego ochrony zostało naruszone, a w dalszej kolejności stwierdzenia bezprawności działania sprawcy bądź też wystąpienia okoliczności wyłączających tę wyłączone. Należy mieć przy tym na względzie, iż przepis art. 24 § 1 k.c. posługuje się konstrukcją domniemania bezprawności, co oznacza, iż ciężar dowodu obalenia tego domniemania spoczywa na pozwanym. Na dochodzącym ochrony ciąży jedynie obowiązek wykazania faktu naruszenia lub zagrożenia jego dobra osobistego. Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych zalicza się: działanie w ramach porządku prawnego, wykonywanie prawa podmiotowego, działanie w obronie uzasadnionego interesu, zgodę pokrzywdzonego.

Przepis art. 23 k.c. nie zawiera definicji dóbr osobistych, a ogranicza się do stwierdzenia, że dobrami osobistymi człowieka są w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza, i racjonalizatorska. Katalog dóbr osobistych wymienionych w powyższym przepisie jest otwarty. Przy ocenie czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydujące znaczenie ma nie tylko subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ile to jaką reakcję wywołuje w społeczeństwie to naruszenie. Nie można jednak całkowicie wykluczyć subiektywnego odczucia osoby żądającej ochrony prawnej, zależy to jednak od istoty zdarzenia, na które powołuje się osoba uważająca, że jej dobra osobiste zostały naruszone. Stanowisko to wielokrotnie pojawiała się w orzecznictwie sądów i prezentuje je również sąd rozpoznający niniejszą sprawę (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2004 roku I CK 636/03).

Zgodnie z art. 24 §1 zdanie 3 k.c. ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem może żądać między innymi zadośćuczynienia pieniężnego na zasadach przewidzianych w kodeksie cywilnym, a zatem w oparciu o treść art. 448 k.c., który wprost taką możliwość przewiduje. Przesłanką odpowiedzialności przewidzianej w art. 448 k.c. jest jednak nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego (por. wyrok SN z dnia 12 grudnia 2002 r. V CKN 1581/2000, wyrok SN z dnia 24 stycznia 2008r. I CSK 319/2007, LexPolonica nr 1810861, wyrok SN z dnia 19 stycznia 2007r. III CSK 358/2006 LexPolonica 1912546).

Powód żądając ochrony prawnej podnosił, że jego dobra osobiste zostały naruszone nie samym faktem poddania go izolacji, lecz warunkami w jakich przebywał, w szczególności dotyczyło to przeludnienia panującego w celach oraz niezapewnienia warunków godnego odbywania kary w postaci niezapewnienia prawa do zachowania intymności, jak również niezapewnienia mu odpowiednich warunków higienicznych w celach, niezapewnienia odpowiedniej ilości zajęć kulturalno – oświatowych.

Ochrona z art. 24 k.c., o którą wystąpił powód dotyczy wyłącznie działań bezprawnych, gdy co do zasady przedmiotem ochrony — dobrem osobistym — może być również godność człowieka, w tym godność osoby tymczasowo aresztowanej, czy pozbawionej wolności. Jak trafnie przyjął Trybunał Konstytucyjny, art. 41 ust. 4 Konstytucji nakazuje humanitarne traktowanie każdego pozbawionego wolności bądź tymczasowo aresztowanego. Traktowanie „humanitarne” to nie tylko niestosowanie tortur i zakaz traktowania okrutnego, nieludzkiego i poniżającego. Traktowanie humanitarne musi bowiem uwzględniać minimalne potrzeby każdego człowieka z uwzględnieniem przyzwoitego poziomu życia w danym społeczeństwie. Wymaga to od władzy publicznej pozytywnych

działań w celu zaspokojenia tych potrzeb, także w stosunku do osób pozbawionych wolności. Żaden akt międzynarodowy nie ustala konkretnych norm powierzchniowych, jakie powinny obowiązywać w zakładach karnych. Nie mogą być jednak obojętne dla krajowego porządku prawnego akty prawa międzynarodowego wiążące Polskę. Za najważniejsze można uznać międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. 21977 r. Nr 38, poz. 167), Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzoną w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.), Konwencję w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz. U. z 1988 r., Nr 63, poz. 378), Europejską Konwencję o zapobieganiu torturom oraz niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, sporządzoną w Strasburgu w dniu 26 listopada 1967 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 46, poz. 238 ze zm.).

Nadmierne zagęszczenie w celi zostało najszerzej poddane analizie przez Europejski Trybunał Praw Człowieka na tle art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych Wolności. Traktowanie niehumanitarne zostało przy tym określone jako złe traktowanie, które jest zamierzone, stosowane nieprzerwanie przez dłuższy czas, jeśli spowodowało u ofiary obrażenia ciała albo intensywne cierpienie fizyczne lub psychiczne. ETPC uznał, że samo długotrwałe przebywanie w przepełnionych celach, w warunkach uwłaczających ludzkiej godności, stanowi wystarczającą potrzebę uznania art. 3 Konwencji, w postaci traktowania poniżającego (por. wyroku ETPC z 20 stycznia 2005 r., *Mayzit przeciwko Rosji* – Nr 63378/00 z 9 marca 2006 r., *Ceubauer przeciwko Chorwacji* - Nr 73786/01, oraz z 28 marca 2006 r., *Melnik przeciwko Ukrainie* Nr 72286/01). Jednocześnie w orzecznictwie ETPC podkreśliło, że cierpienie i poniżenie muszą wykraczać poza nieunikniony ich element związany z daną formą, zgodnego z prawem traktowania lub karania (por. wyroki ETPC z 25 kwietnia 1978 r. *Tayer przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* – Nr 5856/72, *Goeriny przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* Nr 161/1989). Oceniając warunki uwięzienia Trybunał uwzględniał skumulowany efekt tych warunków, a zatem również, ale nie wyłącznie, przeludnienia celi (por. Wyrok ETPC z 15 lipca 2002 r. *Kołasznikow przeciwko Rosji* nr 47095/95). W sprawach rozpatrywanych przez ETPC najczęściej zwracano uwagę (generalnie przy przeludnieniu celi) na złe warunki sanitarne, niehigieniczność i brak prywatności przy korzystaniu z urządzeń sanitarnych, permanentną niemożliwość zaspokajania potrzeby snu spowodowaną niewystarczającą liczbą łóżek, jak i nieustannie zapalonym światłem, niedostateczne oświetlenie uniemożliwiające czytanie, złą wentylację celi, szczególnie uciążliwą dla osób niepalących osadzonych z palącymi, czy warunki prowadzące do rozprzestrzeniania się chorób, bądź brak możliwości leczenia.

Godność człowieka podlega ograniczeniom, które są niezbędne (konieczne) w demokratycznym państwie prawnym. Zarówno przepisy Konstytucji, jak i przepisy prawa międzynarodowego, które zostały ratyfikowane przez Polskę pozwalają na pozbawienie wolności, choć tylko na zasadach i w trybie określonym w ustawie. Taką ustawą jest obowiązujący kodeks postępowania karnego i kodeks karny wykonawczy. Odbywający karę pozbawienia wolności musi się liczyć z pewnymi ograniczeniami swobód i praw, mieszczących się w granicach prawnych regulujących odbywanie kary pozbawienia wolności w danym zakładzie karnym. Ochronę z art. 24 k.c. można bowiem przyznać tylko w przypadku działań bezprawnych, a bezprawność tą wyłącza działanie mające uznanie w przepisach prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2003r. I CKN 480/01, LEX nr 137619) nawet gdy Trybunał Konstytucyjny uznał, za celowe usunięcie w przyszłości określonej regulacji prawnej porządku prawnego.

Ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego nie może być jednoznacznie dokonywana według wiary w indywidualną wrażliwość osoby, która uznaje się dotknięta określonym zachowaniem, czy działaniem innej osoby (por. wyroki Sądu Najwyższego z 21 września 2006r. I CSK 118/06, OSNC 2007, nr 5, poz.77 i z 5 kwietnia 2002r., II CKS 953/00, LEX nr 55098), stosowanie obiektywnych kryteriów oceny – czy w stanie faktycznym sprawy, na skutek przebywania w przeludnionej celi doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda musiało prowadzić do wniosku prawnego, że powód nie powinien uzyskać ochrony prawnej, nawet gdyby to się łączyło z okolicznościami ustalonymi przez Sąd.

Powód nie udowodnił swych twierdzeń zgodnie z regułą z art. 6 k.c., gdyż nie znalazło to odzwierciedlenia w ustaleniach Sądu, by warunki odbywania kary pozbawienia wolności naruszały godność osadzonego i to w stopniu wymagającym udzielenia mu ochrony prawnej. Nie stanowiło takiego naruszenia umieszczenie sanitariatów w celach

mieszkalnych, związane jest to bowiem z konieczną dolegliwością z jaką wiąże się pobyt w zamkniętym zakładzie. Uciążliwość w postaci rzekomej niemożności utrzymania porządku w celach poprzez wydawanie środków czystości w ilości do tego niewystarczającej również nie stanowi naruszenia godności osadzonego powoda w zakresie udzielenia mu pomocy prawnej przewidzianej w art. 24 k.c. Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego przyczynami zmian cel osadzenia powoda były przyczyny wynikające z charakteru działalności aresztu śledczego.

Powód zatem nie wykazał w sposób wystarczający, aby te okoliczności dotyczące pobytu w pozwanej jednostce spowodowały takie naruszenia jego dóbr osobistych, które wymagałyby ochrony prawnej.

Zapewnienie przez prawo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego. Stosownie bowiem do treści art. 30 Konstytucji RP, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych, gdy obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium, realizując swoje zadania represyjne. Wykonywanie tego obowiązku w sposób należyty ma jednak miejsce wtedy, gdy nie prowadzi do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż wynika to z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 r. II SCK 269/07, LEX nr 315849). W każdym wypadku o naruszeniu godności skazanego z prawem do ochrony prawnej, można mówić wtedy, gdy cierpienia i upokorzenie przekraczają konieczny element cierpienia wpisanego w odbywanie kary pozbawienia wolności, zwłaszcza przy bierności zakładu karnego, który nie dba o poprawę warunków odbywania kary i godzi się na przepełnienie cel, nie dba o zwiększenie ich ilości, o remonty, o polepszenie warunków racjonalnych, żywieniowych, czy wreszcie kulturalnych. Takiego zaś zachowania nie można było przypisać jednostce, w której osadzony był powód, zwłaszcza przy podejmowanych przez nią własnych działaniach zmierzających do zniwelowania przeludnienia cel i poprawy warunków w nich panujących. Poziom dolegliwości powoda związany z czasowym przebywaniem w przeludnionych celach, bez zamierzenia by go przez to poniżyć i upokorzyć, nie prowadził zatem do poniżającego traktowania jego osoby w stopniu uzasadnionym dla osoby pozbawionej wolności, potrzebą sądowej ochrony jego godności i to poprzez przyznanie odpowiedniego zadośćuczynienia pieniężnego (por. wyroki ETPC z 4 października 2005r. Savbam v Moldavia nr 3456/105 LEX nr 157851). Pozostaje faktem, iż pozwana jednostka w okresie przebywania w niej powoda, poza normami powierzchni przypadającej na każdego osadzonego, które również w jego przypadku były okresowo zaniżone spełniały wymagane, określone w przepisach dla odbywania kary pozbawienia wolności. Z przyczyn niezależnych niejednokrotnie od władz jednostki warunki w poszczególnych celach mogły stanowić niedogodność dla przebywających w nich osób pozbawionych wolności, przy czym powód nie dowiódł, że niedogodności te występowały w celach, w których przebywał. Powyższe niedogodności można byłoby uznać za bezprawne, gdyby były to działania celowe, o znacznym stopniu dolegliwości dla osoby osadzonej (a ku temu brak dowodów) lub polegające na tolerowaniu takiego stanu bez żadnych widocznych reakcji. Strona pozwana podejmowała jednakowoż stosowne działania by te dolegliwości niwelować. Cele były wizytowane; wszelkie usterek można było zgłaszać i były one usuwane na bieżąco. Tylko działania stwarzające niegodziwe, poniżające dla każdego osadzonego warunki lub ich tolerowanie przez dłuższy okres uznane są za bezprawne, rodzące prawo do ochrony godności na podstawie art. 24 k.c. zwłaszcza w orzecznictwie ETS, a to w stanie faktycznym sprawy nie miało miejsca. Zdaniem Sądu poziom dolegliwości doznanych przez powoda nie mógł naruszać jego godności jako osoby osadzonej w pozwanej placówce ocenianej w sposób obiektywny i bez uzasadnionych emocji.

Wobec powyższego stwierdzić należało, że nie zostało wykazane przez powoda w rozpoznawanej sprawie, aby doszło do naruszania jego dóbr osobistych poprzez bezprawne działania ze strony pozwanej i powództwo należało oddalić.

Zauważyć ponadto należy, że strona pozwana skutecznie podnosiła zarzut przedawnienia roszczeń na podstawie 442¹ k.c. za okres trzy lata wstecz od daty złożenia pozwu. Zgodnie z art. 442¹§ 1k.c roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Powód z pozwem wystąpił do Sądu dopiero w dniu 6 listopada 2013r., a zatem roszczenia związane z pobytem w pozwanym Areszcie Śledczym w G. w okresie do 5 listopada 2010r. – są przedawnione i jako takie również nie mogłyby być uwzględnione.

Zgodnie z art. 99 k.p.c. stronom reprezentowanym przez radcę prawnego lub rzecznika patentowego oraz Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa przysługiwałoby wynagrodzenie w wysokości 120 zł, a to zgodnie z § 11 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 461 z późniejszymi zmianami).

Gliwice, dnia 8 grudnia 2014r. SSO Katarzyna Banko